

Nr 558.

Av herrar **Gustafson** i Göteborg och **Lindberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 166, angående förbättring av ersättningarna inom den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen, m. m.

I proposition nr 166 angående förbättring av ersättningarna inom den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen m. m. har jämväl vissa frågor angående kontantunderstödsverksamheten upptagits till behandling. Redogörelse lämnas sålunda för den provisoriska höjning av kontantunderstöden, som Kungl. Maj:t medgivit fr. o. m. den 1 februari 1953. Beträffande kontantunderstödens belopp göres ett uttalande av departementschefen att ytterligare någon höjning av maximibeloppen för kontantunderstöden kan övervägas, därest riksdagen bifaller de beträffande arbetslöshetsförsäkringen framlagda förslagen, samt att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva denna fråga. Vidare återges vissa uttalanden angående kontantunderstödsverksamhetens utformning, vilka gjorts av 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen i samband med dess förslag beträffande ersättningarna inom arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen har i detta avseende uttalat följande:

»Förhållandet mellan försäkringen och kontantunderstöden har länge tilldragit sig uppmärksamhet. Det ligger i sakens natur att en frivillig arbetslöshetsförsäkring — som förutsätter att de försäkrade genom avgifter själva bestrider en väsentlig del av kostnaderna för hjälpen — ej kan existera om den inte erbjuder förmåner, som är avsevärt bättre än dem man kan erhålla utan att betala avgifter. En väsentlig skillnad till försäkringens förmån ligger givetvis däri att försäkringsersättningarna utgår utan behovsprövning, medan kontantunderstöden är behovsprövade. Försäkringsersättningarna bör emellertid också i fråga om beloppen i princip vara tydligt bättre än kontantunderstöden och reellt lämnas på fördelaktigare villkor än understöden till icke försäkrade. I proposition (nr 301, sid. 15—16) till 1944 års riksdag med förslag till bl. a. höjning av maximibeloppet för daghjälpn från arbetslöshetskassorna fixerade föredragande statsrådet förhållandet beträffande beloppen inom kontantunderstödsverksamheten och försäkringen så, att försäkringsersättningarna borde med minst 25 % överstiga kontantunderstöden. Denna relation har inte kunnat upprätthållas. Läget har i stället varit det att kontantunderstöden inte kunnat höjas med hänsyn till att de då skulle ha kommit att bli lika fördelaktiga eller bättre än de ersättningar som lämnades vissa grupper av försäkrade. Det har vid behandlingen av dessa frågor förutsatts, att förhållandet mellan försäkringsersättningarna och kontantunderstöden skulle beaktas i samband med nu ifrågakvarande utredningsarbete.

Det torde inte ingå i utredningens uppdrag att föreslå nya bestämmelser rörande kontantunderstöden. Utredningen har emellertid, såsom förut nämnts, vid sin behandling av frågan om försäkringsersättningarna funnit det nödvändigt att räkna med vissa förutsättningar beträffande kontantunderstöden. Med hänsyn härtill och till vad nyss sagts vill utredningen här något närmare än i tidigare sammanhang behandla dessa förutsättningar samt lägga fram vissa synpunkter, som enligt utredningens uppfattning bör beaktas vid en översyn av kontantunderstöden.

Vad angår kontantunderstödens belopp är det av vikt att dessa blir sådana att de möjliggör en tillfredsställande försörjning med tanke främst på utförsäkrade kassamedlemmar samt personer, som inte har möjlighet att ansluta sig till någon arbetslöshetskassa. Utgångspunkten måste vara närmast jämförliga behovsprövade hjälpformer, i första hand fattigvården. Utredningen har, som förut angivits, med denna utgångspunkt räknat med ett grundbelopp, dagunderstöd, om maximalt c:a 6 kr., maketillägg om c:a 2 kr., barn tillägg om c:a 1:50 kr. samt hyreshjälp med upp till den faktiska hyrans belopp. Utredningen har tidigare anført, att med dessa belopp en tillfredsställande marginal till försäkringens fördel synes möjlig i fråga om ensamstående medan förhållandet blir mindre gynnsamt beträffande familjeförsörjare.

Utredningen har inte funnit det möjligt att föreslå någon genom ett visst procenttal fixerad relation mellan försäkringsersättningar och kontantunderstöd. Även vid bifall till utredningens förslag beträffande försäkringsersättningarna bör man räkna med att marginalen mellan dessa ersättningar och kontantunderstöden ibland kan bli knapp. Under sådana förhållanden är det av vikt att villkoren för erhållande av kontantunderstöd i möjligaste mån anpassas efter försäkringens villkor. Härvid bör emellertid skillnad göras mellan utförsäkrade kassamedlemmar å ena sidan samt övriga arbetslösa å andra sidan. I fråga om arbetslösa tillhörande grupper, som enligt nuvarande eller framdeles eventuellt ändrade bestämmelser har möjlighet att ansluta sig till försäkringen men underlåter att göra detta för att slippa avgifterna, är det däremot angeläget att utpräglad återhållsamhet iakttages vid utlämnande av kontantunderstöd. Försäkringens regler om karenstid, överförsäkringsregler, säsongrestriktioner m. m. bör beaktas så att inte kontantunderstöden blir fördelaktigare än försäkringsersättningarna. Nu gällande bestämmelser bör ses över med beaktande av denna synpunkt. Som exempel på en bestämmelse, som bör ändras, kan nämnas den nuvarande föreskriften om maximering av kontantunderstödet i förhållande till arbetsinkomsten. Enligt denna bestämmelse kan kontantunderstödet tillåtas stiga till bruttolönsens belopp, medan försäkringsersättningen maximeras till 60 % av bruttolönen för ensamstående.»

I anslutning till här återgivna uttalanden av 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen framhåller departementschefen, att det otvivelaktigt är av vikt att en inte alltför liten marginal finnes mellan ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen och kontantunderstöden. Departementschefen uttalar vidare: »Vid bifall till de av mig i det föregående tillstyrkta förslagen synes förutsättningar för upprätthållande av en sådan skillnad i flertalet fall kunna påräknas.» De spörsmål om en mera detalje-

rad anpassning av villkoren för kontantunderstöd efter försäkringens villkor som aktualiserats av 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen förklarar sig departementschefen emellertid inte vara beredd att f. n. ta ställning till.

Enligt vår uppfattning kan problemet om förhållandet mellan arbetslöshetsförsäkringens ersättningar och kontantunderstöden inte anses vara tillfredsställande löst allenast därigenom att en inte alltför liten marginal mellan försäkringsersättning och kontantunderstöd kan påräknas i flertalet fall. Det bör uppmärksammas, att marginalen mellan försäkringsersättning och kontantunderstöd — enligt vad 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen uttalat — kan beräknas ibland bli knapp även vid bifall till utredningens, av Kungl. Maj:t godtagna förslag beträffande försäkringsersättningarna. Av utredningens uttalanden i frågan framgår, att man kan befara att kontantunderstöden för vissa grupper skulle kunna bli fördelaktigare än försäkringsersättningarna, därest icke försäkringens regler om karenstid, överförsäkringsregler, säsongrestriktioner m. m. beaktas vid utformningen av reglerna för kontantunderstödsverksamheten. Det torde icke kunna råda någon tvekan om att en dylik utveckling vore olycklig och att åtgärder följaktligen bör vidtagas för att undanröja möjligheterna härtill. Det synes oss därför vara angeläget, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 166 tillkännager den uppfattningen att den översyn av reglerna för kontantunderstödsverksamheten, som 1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen föreslagit, bör komma till stånd utan dröjsmål.

Med hänvisning till här lämnade motivering hemställa vi,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 166 beaktar vad i motionen anförts.

Stockholm den 9 april 1953.

Sven Gustafson
i Göteborg.

Carl Lindberg.